

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus tühistas Eesti Energia kontsernile antud põlevkivi kaevandamise loa

Riigikohus tühistas Eesti Energia kontsernile antud põlevkivi kaevandamise loa

21. veebruar 2017

Riigikohtu halduskolleegium märgib tänases lahendis, et loa andmise ajal kehtinud maapõueseadus ei võimaldanud uut kaevandamisluba anda mahus, millega ületati loaomaniku kaevandada lubatud aastamäära. See oli vastuolus nii maapõueseaduse kui põlevkivi arengukava eesmärkidega.

2004. aastal esitasid taotluse kaevandamisloa saamiseks põlevkivi kaevandamiseks Uus-Kiviõli kaevanduses VKG Kaevandused, Merko Kaevandused (hilisem Riverito AS) ja 2005. aastal ka Eesti Energia kontserni kuuluv Enefit Kaevandused AS.

2008. aastal muudeti maapõueseadust ning määrati põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2008–2015 alusel uus üleriigiline põlevkivi aastane kaevandamismäär kõigi kaevandamislubade peale kokku 20 miljonit tonni. Kuna sel ajal kehtinud lubadega määratud põlevkivi kaevandamise maht oli suurem, tuli ette näha meetod, kuidas aastamäär 20 miljonit tonni loaomanike vahel ära jagada. Jagamine toimus keskkonnaministeeriumi 10. augusti 2009. a käskkirjaga, millega määras ministeerium iga kaevandamisloa omaniku kohta täiendava piirmäära (kaevandada lubatud aastamäära), mis oli väiksem kui iga kaevandaja lubade kogusumma. Enefiti kasutada jäi ca 75% põlevkivi aastasest kaevandamismäärast, VKG-le ca 14%, Kiviõli Keemiatööstuse OÜ-le ca 10% ja AS-ile Kunda Nordic Tsement ca 1%.

Kaks aastat hiljem, 7. oktoobri 2011. a käskkirjaga keeldus keskkonnaministeerium Riverito AS-ile ja VKG-le kaevandamisloa andmisest ning otsustas anda Enefitile maavara kaevandamise loa Uus-Kiviõli kaevanduses aastamääraga 4 150 000 tonni. Enefitile anti luba tema varasemate, peatselt lõppemas olnud kaevandamislubade arvelt ja nendega samas mahus. Uue loa tulemusena ületas Enefitile kuuluvate kaevandamislubade aastamäärade summa temale määratud kaevandada lubatud aastamäära.

OÜ VKG Kaevandused ja TLA Invest OÜ vaidlustasid halduskohtus keskkonnaministeeriumi 7. oktoobri 2011. a käskkirja.

Riigikohtu halduskolleegium asus asja arutades seisukohale, et loa andmise ajal kehtinud maapõueseadus (täpsemalt MaaPS § 30¹, lg 2) ei võimaldanud uut kaevandamisluba anda sellises mahus, et ületati vastava loaomaniku kaevandada lubatud aastamäära. See oli vastuolus nii maapõueseaduse kui põlevkivi arengukava eesmärkidega. Mõlema siht oli põlevkivi kaevandamise mahu vähendamine. Keskkonnaministeeriumi tõlgendus tähendaks, et kaevandamisloa omanikule (ennekõike Enefitile) oleks sisuliselt alati tagatud lõppeva looga samas mahus uue loa väljaandmine. Seda sõltumata asjaolust, millised varud olid loaomanikul teiste kehtivate lubade alusel juba olemas ja kas tal oli aastamäära tõttu neid kõiki üldse võimalik kasutada. Sellise „puhvri“ loomine jättis tahaplaanile keskkonnasäästlikkuse põhimõtte ning vähendas ühtlasi Enefiti konkurentide võimalusi vaidlusalustele põlevkivikogustele tulevikus konkureerida. Maapõueseadus näeb ette, et kui maavara kaevandamist on maardlas juba alustatud, siis tuleb see esmalt ammendada, mitte jagada kaevandamiseks üha uusi maavaravarusid.

Seega anti kolleegiumi hinnangul uus kaevandamisluba Enefitile õigusvastaselt. VKG-le ja TLA-le kaevandamisloa andmisest keeldumist pidas kolleegium õiguspäraseks, sest nendele loa andmise korral oleks kokkuvõttes ületatud 20 miljoni tonnist põlevkivi aastast kaevandamismäära.

Kolleegium märkis otsuses, et juhul kui keskkonnaministeerium asub Enefiti taotlust uuesti lahendama, tuleb tal silmas pidada ka Euroopa Liidu konkurentsioigust. Maapõueseadus ei luba kolleegiumi tõlgenduse kohaselt küll anda uusi lube, mis ületavad kaevandada lubatud aastamäära, kuid võimaldas sisuliselt kinnistada nende määrade jaotuse määramata ajaks. Seda olukorda süvendab alates 2017. a algusest kehtiv uus maapõueseadus, mis piirab aastamäärade ümberjagamist veelgi enam. Euroopa liidu aluslepingutes on riik kohustunud mitte andma turul eeliseid enda äriühingutele, mis ei ole vajalikud avalikust huvist lähtuvate eriülesannete täitmiseks.

OTSUS 3-3-1-26-16 [1]

Merje Talvik
Kommunikatsiooniosakonna juhataja
Riigikohus
Tel. 7309042; 5333 9846
merje [dot] talvik@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-tuhistas-eesti-energia-kontsernile-antud-polevkivi-kaevandamise-loa>

Lingid

[1] <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=RK/3-3-1-26-16>